

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Evaluatie van de resultaten van het onderzoeksprogramma **NWO - MES**

'Maatschappij en de Elektronische Snelweg: Thema ICT, Bedrijvigheid en Ruimte'

Conferentie 'Digitaal is niet gewoon' ter afsluiting van NWO-MES, NH Hoteles, Den Haag, 13 april 2007

Prof. dr Jouke van Dijk
Hoogleraar regionale arbeidsmarktanalyse
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

1 jouke.van.dijk@rug.nl www.joukevandijk.nl

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Overzicht

- Het programma Bedrijvigheid en Ruimte
- De onderzoeksprojecten
- De evaluatie criteria
- De evaluatie scores
- Algemeen oordeel

2

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

NWO-MES 1999

Uitgangspunt in 1999: stimuleren empirisch gefundeerd wetenschappelijk onderzoek over de **samenhang tussen ICT en de samenleving.**

Doel:

- het beschikbaar maken van gegevens/indicatoren o.a. door stimuleren aanvullende dataverzameling en monitoronderzoek;
- empirisch maatschappijwetenschappelijk onderzoek gericht op huidige stand van zaken en op verwachtingen voor de toekomst;
- kennisoverdracht van de bereikte resultaten van het onderzoek.

3

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

NWO-MES 2007

De ontwikkelingen in de ICT waren nog nauwelijks duidelijk in 1999 en hebben zich anders ontwikkeld dan voorzien en dit heeft tot **bijstelling** van het programma geleid.

Deelprogramma's:

1. Arbeid en Organisatie
2. Sociaal Culturele Aspecten
3. **Bedrijvigheid en Ruimte**

Beoordeling door **externe evaluatiecommissie:**
Jules Theeuwes, Jouke van Dijk en Sally Wyat

4

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Bedrijvigheid en Ruimte

Kernvragen:

- Vernieuwend effect van ICT op coördinatie van producten en processen binnen bedrijven, tussen bedrijven en op markten
- Ruimtelijke condities voor ICT gebruik, effect van ICT op ruimtelijke locatie- en interactiepatronen

5

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Onderzoeksthema	MES-project
Bedrijvigheid en de markt voor ICT-producten	605 - De dynamiek in de telecommunicatiemarkt en de nieuwe economie, H.L. van Kranenburg (2001), <i>lopend, geen tussenresultaten, kort onderzoek omgezet in lang onderzoek</i>
Het meten van de economische effecten van ICT	703 - National income and growth accounting in the information economy, E. J. Bartelsman, (2001), <i>afgerond, lang onderzoek</i>
Bedrijvigheid, industriële netwerken en ICT	609 - ICT-starters en hun netwerken, A.R. Thurik (201), <i>afgerond, kort onderzoek</i>

6

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Onderzoeks-thema	MES-project
Bedrijvigheid, industriële netwerken en ICT	745 - The making of an entrepreneurial community in the new economy: Entrepreneurs, networks & dynamics in the Dutch ICT-industry 1975-2000, A.R. Thurik (2003), <i>lopend, geen tussenresultaten, lang onderzoek</i>
De ruimtelijke effecten van ICT	616 - Elektronische snelweg, locatiedynamiek van bedrijven en onzekerheid in het grote stedenbeleid, M. S. van Geenhuizen (2002), <i>afgrond, kort onderzoek</i>
De ruimtelijke effecten van ICT	706 - Electronic highway and cumulative attraction of cities, J.G. Lambooy (2002), <i>afgerond, dissertatie Weltevreden, lang onderzoek</i>

7 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Evaluatie

1. Inhoud
2. Maatschappelijke relevantie
3. Wetenschappelijke relevantie en productiviteit
4. Kennisoverdracht
5. Werkwijze

8 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Evaluatie: inhoud programma

- Uitgevoerde zes onderzoeken passen goed in programma
- Niet alle relevantie onderwerpen zijn aan bod gekomen, deels omdat er geen aanvragen waren
- Vooral verbijzondering in de toepassing op Nederland
- Weinig samenhang tussen onderzoeken

9 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Evaluatie: maatschappelijk relevantie

Nuttige en relevante resultaten, maar geen spectaculaire nieuwe inzichten:

- Relatie ICT economische groei, arbeidsproductiviteit
- ICT speelt een faciliterende rol in zakelijke en sociale netwerken, maar geen zelfstandig structurerende rol
- Internet winkelen leidt niet tot minder aankopen in binnensteden mede omdat winkelen ook een plezierig tijdverdrif is. Verschilt wel per branche

10 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Evaluatie: wetenschappelijk relevantie en productiviteit

- Nieuwe inzichten, bijvoorbeeld over ICT en economische groei, ondernemerschap en relatie tussen fysiek en internet shoppen
- Geen brede monitor studies, mede wegens kleine budget; is gedaan door CPB, SCP, RPB en CBS
- Beperkt aantal artikelen in peer reviewed internationale tijdschriften en die zijn onevenredig verdeeld over projecten
- Relatie sommige publicatie met projecten onduidelijk
- Beperkt aantal proefschriften
- Pijnlijk nog niet leeg

11 **RuG**

© Prof. dr. Jouke van Dijk NWO MES, 13 april 2007

Evaluatie: gemiste onderwerpen

- Combinatie thema's Arbeid en Ruimte
- ICT en matching processen op de arbeidsmarkt en woningmarkt
- ICT met thuiswerken in relatie tot congestie/files en combinatie werk – zorg – opleiding
- Effect ICT op mogelijkheden voor outsourcing en off-shoring en verschuiving tussen bedrijfsectoren en regio's/landen
- Maar: met beperkt budget kan je niet veel meer verwachten

12 **RuG**

Evaluatie: kennisoverdracht

- Veel exposure onder onderzoekers op internationale congressen met special sessions
- Via jaarboeken en workshops etc. ook voor het bredere publiek
- N.B.: over het algemeen wordt dit aspect bij onderzoeksevaluaties (visitatie) niet of nauwelijks gewaardeerd

13

RuG

Evaluatie: werkwijze

- In algemene zin is het prima verlopen
- Bij de huidige opzet is men zeer afhankelijk van projecten die onderzoekers indienen
- Actieve werving kan dit ondervangen, maar heeft het gevaar dat sommige groepen worden overgeslagen

14

RuG

Evaluatie: eindoordeel

- Zelf-evaluatie gaf een goed beeld
- De uitgevoerde projecten zijn over het algemeen kwalitatief goed en passen goed binnen het programma en daarmee is NWO – Mes geslaagd
- Eindoordeel incompleet omdat nog niet alle resultaten bekend zijn
- ICT vraagstukken zijn zeer complex en moeilijk te isoleren van andere effecten
- Alle vragen beantwoorden onmogelijk binnen het (financiële) kader van NWO-MES
- Er zijn nog genoeg thema's aan te wijzen voor toekomstig onderzoek

15

RuG

Evaluatie van de resultaten van het onderzoeksprogramma - MES 'Maatschappij en de Elektronische Snelweg: Thema ICT, Bedrijvigheid en Ruimte'

Conferentie 'Digitaal is niet gewoon' ter afsluiting van NWO-MES, NH Hoteles, Den Haag, 13 april 2007

Prof. dr Jouke van Dijk
Hoogleraar regionale arbeidsmarktanalyse
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen

jouke.van.dijk@rug.nl

RuG

www.joukevandijk.nl

16